

Nr 168.

Av herr **Osterman m. fl.**, om viss ändring av bestämmelserna i 7 § sinnessjuklagen.

I sinnessjuklagens 7 § föreskrives, att vad i lagen stadgas om sinnessjukdom och sinnessjuk i tillämpliga delar skall gälla beträffande sinnesslöhet och sinnesslö. Någon motsvarande bestämmelse rörande lagens tillämplighet på psykiska abnormtillstånd av annat slag (psykopati) finnes ej. Detta har emellertid ej utgjort hinder för att lagen i praxis kommit att omfatta även sådana psykopater, som varit i behov av vård på sinnessjukhus. Som ett exempel kan nämnas, att under år 1943 intogos 1 145 personer på statens sinnessjukhus under diagnos abnorm personlighet.

Behandlingen av de psykiskt abnorma, såväl minderåriga som vuxna, är f. n. föremål för utredningar. Beträffande psykopatvården för vuxna har medicinalstyrelsen nyligen avgivit preliminärt förslag till inrättande inom sinnessjukvårdens ram av särskilda sjukhus för de mera samhällsbesvärliga av detta klientel. Under sådana förhållanden torde särskild lagstiftning angående behandling av de vuxna psykopaterna ej vara erforderlig, men önskvärt vore, att en sedan sinnessjuklagens tillkomst bestående, riktig och nödvändig praxis beträffande psykopaternas behandling också, liksom när det gäller de intellektuellt undermåliga, uttryckligen lagfästes. Härigenom skulle också mycket av den osäkerhet i bedömningen av dessa frågor, som härrör ur den vanliga uppfattningen av sinnessjukdom och psykopati som två biologiskt och socialt helt väsensskilda tillstånd, undanröjas.

Emellertid har problemet även en praktisk sida, som aktualiserats genom vissa händelser under senare tid. Tidsförhållandena och psykologiska efterverkningar av vad som förekommit i Europa det sista decenniet torde utgöra en viktig orsak till de allt vanligare vålds- och rånensbrotten. Men det är också påtagligt, att bland våldsverkarna de psykiskt abnorma utgöra ett mycket stort antal. I de redogörelser för hustru- och fästmödråparnas framfart, som då och då gå genom pressen, förekomma ofta data, som tydligt låta förstå, att gärningsmannen varit psykiskt höggradig abnorm. Utslag av hans abnormitet, t. ex. starkt alkoholmissbruk, sjuklig misstänksamhet, sadistiska tendenser, ha kanske t. o. m. varit kända för närstående eller myndigheter, churu de ej föranlett något ingripande. Ur den enskildes och samhällets synpunkt måste dock tidiga åtgärder mot latent farliga personer vara ett förstarangsintresse. Det är å andra sidan ett väl känt förhållande,

att t. ex. hustrur till alkoholmissbrukare och familjetyranner av olika skäl i det längsta undvika att göra anmälan till myndigheter i det enskilda fallet. Även läkares och myndigheters medverkan för skyddsåtgärder är ej alltid lätt att erhålla, om vid en förberedande undersökning av vederbörande mera påtagliga symtom av psykisk abnormitet ej påvisas. Sådana framkomma ju ofta först vid upprepade undersökningar och måste alltid bedömas i det större sammanhanget, vederbörandes hela sociala anamnes.

Det är ej ägnat att förvåna, att efter den kampanj mot de s. k. administrativa frihetsberövandena, som pågått några år, myndigheter och läkare iakttaga varsamhet, så snart tvivel om åtgärdernas berättigande kan råda. Sinnessjuklagen anvisar emellertid i det 4:e kapitlet en utväg i tveksamma fall, nämligen intagning på sinnessjukhus för observation. Sådant intagning förekom år 1943 vid statens sinnessjukhus i 304 fall, därav i 287 fall på egen ansökan. I mycket begränsad omfattning var följaktligen polismyndighet initiativtagare till observation. Här föreligger tydligen ett vidsträckt fält för en med hänsyn till samhällsskyddet skärpt observans.

Om observationsförfarandet aktualiserades genom ett förtydligande tilllägg till sinnessjuklagen, varigenom fastslås, att densamma är direkt tillämplig även på de psykiskt abnorma, skulle detta sannolikt medföra en större villighet hos olika socialvårdande organ att tillämpa lagen på denna kategori. I detta sammanhang må ordalydelsen i det av medicinalstyrelsen fastställda läkarutlåtandet vid ansökan om intagning för observation å sinnessjukhus (observationsattest) citeras: »På grund av mina iakttagelser vid personlig undersökning, verkställd den och med stöd av vad jag i övrigt inhämtat, försäkrar jag, att anledning finnes till antagandet, att från är sinnessjuk (sinnesslö), vilket härmed på heder och samvete intygas». Som synes återfinnes begreppet psykisk abnormitet ej i detta formulär, som nära ansluter sig till lagtexten.

På grund av vad ovan anförts få undertecknade hemställa.

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t göra framställning om förslag till sådan ändring av sinnessjuklagen, att dess tillämplighet på psykiska abnormtillstånd av annan art än sinnessjukdom och sinnesslöhet tydligt fastställles.

Stockholm den 22 januari 1947.

Einar Osterman.

Olov Rylander.

Verner Hedlund.
